

Mjällån 2021

Före- och efterbilder av restaureringsarbetet

SportFiskarna

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund

Restaureringen 2021

Årets restaurering gick mestadels ut på att återföra stenvallar som skyfflats upp i skogen när Mjällån kanalisades tillbaka till ån. Stenmaterialet var mindre än väntat i vallarna men utgjorde bra material att höja bottenprofilen med. På vissa sträckor höjdes bottenprofilen rejält och vattendraget gick automatiskt från att vara av kanaliserad karaktär till att bli bred och få mycket mer kontakt med svämplan och sidofåror. Även ett antal bortvallade sidofåror öppnades upp och sidofåran vid Slussen korrigerades efter att vårfloden hade skadat stigen vid inloppet i våras. Restaureringen pågick från den 19-28 juli. Flödet var mycket lågt under arbetet. Före- och efterbilderna kommer i ordningen uppströms och därefter nedströms i ordning, förutom första bilden som är från Slussen.

Bilder från arbetet

Objekt 1. Inloppet till sidofåran vid Slussen förstärktes och brostolpar lades upp (bild 1).

Bild 1. Förstärkt inlopp till sidofåra vid Slussen. Objekt 1.

Objekt 2. Hät hade vägen börjat rasa ned i ån. Grund/vall plockades bort från river right och flyttades till river left som också gjorde att bottenprofilen höjdes. Detta gjorde att vattnet tog en ny riktning, ån fick mer kontakt med svämplanen och vägen kunde samtidigt skyddas. Förebilder bild 2, 4 och 6 och efterbilder bild 3, 5 och 7.

Bild 2 (ovanför). Förebild ovan vägskredet. Objekt 2. **Bild 3 (nedanför).** Efterbild ovan vägskredet. Objekt 2.

Bild 4 (ovanför). Förebild nedan vägskredet. Objekt 2. **Bild 5 (nedanför).** Efterbild nedan vägskredet. Objekt 2.

Bild 6 (ovanför). Förebild nedan vägskredet. Objekt 2. **Bild 7 (nedanför).** Efterbild nedan vägskredet. Objekt 2.

Objekt 3 strax nedan objekt 2. Här återfördes stenvallen som är täckt av sly på river right (bild 8) till vattendraget för att bredda fåran och höja bottenivån. På så sätt breddades ån som gav mer yta för organismer, så som öring. Vattendraget får också mer kontakt med svämplan och sidofåror. Förebilder bild 8 och 10 samt efterbilder bild 9 och 11.

Bild 8 (ovanför). Förebild ovan stenvall river right. Objekt 3. **Bild 9 (nedanför).** Efterbild ovan stenvall river right. Objekt 3.

Bild 10 (ovanför). Förebild nedan stenvall river right. Objekt 3. **Bild 11 (nedanför).** Förebild nedan stenvall river right. Objekt 3.

Objekt 4 några 100 meter nedströms objekt 3. Här har högflödesinlopp till redan existerande sidofåra skapats. Förebild, bild 12 samt efterbilder bild 13 och 14.

Bild 12 (ovanför). Före öppning av högflödesinlopp till redan existerande sidofåra. Objekt 4. **Bild 13 (nedanför).** Efter öppning av högflödesinlopp till redan existerande sidofåra. Objekt 4.

Bild 14. Efter öppning av högflödesinlopp till redan existerande sidofåra. Här syns det flacka inloppet som skapats. Objekt 4.

Objekt 5 strax nedan objekt 4 där stenvallar på river right nedströms i bild 15 och 16 koncentrerar vattnet till en smal fåra. Här lades vallarna ut i vattnet så att bottennivån höjdes rejält och bredden på vattnet ökade betydligt. Detta gav vattendraget mer kontakt med svämplan och sidofåror. Förbild bild 15 och efterbild bild 16.

Bild 15 (ovanför). Förebild nedströms stenvallar på river right som återfördes till ån. Objekt 5. **Bild 16 (nedanför).** Efterbild nedströms stenvallar på river right som återfördes till ån som skapade en högre bottennivå och större bredd samt mer kontakt med svämplan och sidofåror. Objekt 5.

Objekt 6 där sidofåra öppnades upp både genom att gräva bort vall men även genom att höja bottenivån mycket i objekt 5 och 7 vilket gjorde att vattnet kunde börja rinna in i den flera hundra meter långa sidofåran redan i dessa mycket låga flöden. Förebild bild 17 och efterbilder bild 18 och 19.

Bild 17 (ovanför). Förebild strax uppströms en sidofåra på river right som saknade kontakt med ån. Objekt 6. **Bild 18 (nedanför).** Efterbild strax uppströms en sidofåra på river right som innan åtgärd saknade kontakt med ån. Nu rinner vattnet åter i sidofåran. Objekt 6.

Bild 19. Efterbild på den nyöppnade sidofåran som innan åtgärd saknade kontakt med ån. Nu rinner vattnet åter i sidofåran som är flera hundra meter lång. Objekt 6.

Objekt 7 strax nedan objekt 6 där stenvallar river right återfördes till vattendraget som gav en bottennivåhöjning samt en bredare flackare fåra som bidrar till mer grunda miljöer för tex mindre fisk som öringsyngel. Hit kördes även en del stenmaterial med dumper från objekt 9 för att få en stark höjningseffekt och därmed mer kontakt med svämplanen samt få in vatten i den nyöppnade sidofåran i objekt 6 vid låga flöden. Förebild 20 och efterbild 21.

Bild 18 (ovanför). Förebild som visar sträcka med kanaliserad karaktär och stenvall på river right sidan. Objekt 7. **Bild 19 (nedanför).** Efterbild som visar efter åtgärd vid sträcka med kanaliserad karaktär där stenvallen river right har återförts till vattendraget samt dumperlast från objekt 9 har körts hit. Detta gav en stor höjningseffekt som gjorde att vattnet kunde rinna in i den nyöppnade sidofåran samt få mycket mer kontakt med svämplan. Även mängden bottenstrukturer ökade i stor utsträckning. Objekt 7.

Objekt 8 strax nedan objekt 7 visar sträcka med kanaliserad karaktär och där det även fanns en enkelriskista river right. Enkelriskistan återfördes till ån tillsammans med stenmaterialet och en flikigare strand skapades. Detta ökade variationen på åns botten, ökade bredden och gjorde att vattendraget fick mer kontakt med svämplanen. Detta ökade mängden livsmiljöer för de vattenlevande organismerna betydligt och inte minst för öringens yngel. Förebilder bild 20 och 22 samt efterbilder bild 21 och 23.

Bild 20 (ovanför). Förebild som visar sträcka med kanaliserad karaktär, stenvall och enkelriskista på river right. **Objekt 8 (nedanför).** Bild 21. Efterbild som visar efter åtgärd vid sträcka med kanaliserad karaktär, stenvall och enkelriskista på river right. Stenmaterialet i vallen återfördes till ån och riskistan plockades bort och den döda veden lades också i ån vilket skapade en större bredd, mer variation på botten och en flikigare strand. Allt gynnar organismerna under ytan, inte minst öringens yngel. Objekt 8.

Bild 22 (ovanför). Förebild som visar nedströms objekt 8. Sträcka med kanaliserad karaktär och stenvall. **Bild 23 (nedanför).** Efterbild nedan objekt 8 som visar efter åtgärd vid sträcka med kanaliserad karaktär och stenvall. Stenmaterialet i vallen återfördes till ån vilket skapade en större bredd, mer variation på botten och en flikigare strand. Allt gynnar organismerna under ytan, inte minst öringens yngel.

Objekt 9 visar en mycket rensad sträcka som har en kanaliserad karaktär. I detta område fanns det stora mängder stenmaterial i stora högar på river left som blockerade sidofåran som öppnades upp i objekt 6. Dessa högar lades ut i ån för att höja bottennivån som ökade kontakten med svämplanen mycket. Eftersom dessa stenhögar låg mitt i sidofåran så skapades även fria vandringsvägar i den. Även vallar på river right lades ut i fåran och stränderna flackades ut för att öka vattendragets kontakt med svämplanen. Detta ökade bredden och ytan som vattnet kan bredda ut sig på betydligt. Ökningen av vattendragets bredd gav en stor mängd nya grunda livsmiljöer som bland annat yngel av öring behöver när de växer upp. Förebilder bild 24, 26, 28, 30 och 32 och efterbilder bild 25, 27, 29, 31 och 33.

Bild 24 (ovanför). Förebild som visar en mycket rensad sträcka med kanaliserad karaktär. Objekt 9. **Bild 25 (nedanför).** Efterbild som visar efter åtgärd vid sträcka med kanaliserad karaktär. En stor mängd material från stora stenvallar i skogen lades tillbaka i vattendraget. Detta höjde bottenprofilen med flera decimeter som gör att ån får kontakt med svämplanen samt att vattnet breddar ut mycket mer. De kanaliserade strandkanterna flackades ut så att vattnet enklare kan bredda in i svämplanen. Objekt 9.

Bild 26 (ovanför). Förebild nedan objekt 9. Rensad sträcka med liten variation på botten och stenvallar i strandkanterna som gör det svårt för vattendraget att flöda in i svämplanen. **Bild 27 (nedanför).** Efterbild nedan objekt 9. En stor mängd stenmaterial återfördes till ån samt strandzonerna flackades. Detta skapade mer yta, mer varierad bottenstruktur och ån fick mer kontakt med svämplanen.

Bild 28 (ovanför). Förebild river left objekt 9. Här fanns en riskista som förhindrade att vattnet kan erodera strandkanten. Detta fångslar in vattendraget vilket inte är bra. **Bild 29 (nedanför).** Efterbild vid riskista river left objekt 9. Riskistan revs bort och lades ner i vattendraget för att skapa mer varierad bottenstruktur. Därefter flackades strandkanten ut för att vattendraget lättare ska kunna flöda in i svämplanet. Denna åtgärd ökade också bredden på vattendraget med några meter.

Bild 30 (ovanför). Förebild vid objekt 9 på en av de stora stenhögarna med bortrensad sten som låg mitt i sidofåran som öppnades upp vid objekt 6. **Bild 31 (nedanför).** Efterbild objekt 9 där den stora stenhögen nu tagits bort och fria vandringsvägar i sidofåran har återskapats.

Bild 32 (ovanför). Förebild objekt 9 ovan den stora stenhögen i sidofåran från objekt 6. **Bild 33 (nedanför).** Efterbild objekt 9 ovan där den stora stenhögen nu tagits bort och fria vandringsvägar i sidofåran har återskapats.

Bild 34 (ovanför). Förebild längre nedan objekt 9. **Bild 35 (nedanför).** Efterbild längre ned vid objekt 9.

Bild 36 (ovanför). Förebild längre ned objekt 9. **Bild 37 (nedanför).** Efterbild längre ned objekt 9.

Bild 38. Pågående arbete med att återföra stenmaterial från de stora stenhögarna till åfåran.

Objekt 10 visar en mycket rensad sträcka som hade en kanaliserad karaktär där vattendraget inte hade kontakt med svämplanen. I detta område fanns det också stora mängder stenmaterial i form av vallar vid river right. Materialet återfördes till vattendraget vilket, ökade bredden, höjde bottenivån och åns kontakt med svämplanen. De borttagna vallarna gör det lättare för vattnet att svämma in i kantzonerna vid högre flöden. Förebilder bild 39 och 41 och 40 och 42.

Bild 39 (ovanför). Förebild nedan Objekt 10. **Bild 40 (nedanför).** Efterbild nedan objekt 10. Bredden och kontakten med svämplanen har ökat för vattendraget.

Bild 41 (ovanför). Förebild ovan objekt 10. **Bild 42 (nedanför).** Efterbild ovan objekt 10. Bredden och kontakten med svämplanen har ökat för vattendraget.